

Strategiczna OOS

2016-09-28

Zasady i rola przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Zasady przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określa ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (ustawa oos).

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest postępowaniem, które przeprowadza się dla określonych rodzajów dokumentów opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji albo inne podmioty wykonujące funkcje publiczne. Do tych dokumentów należą:

- koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, plany zagospodarowania przestrzennego oraz strategię rozwoju regionalnego;
- polityki, strategię, plany lub programy w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- pozostałe polityki, strategię, plany i programy, jeżeli ich realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony;
- dokumenty inne niż wymienione, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub gdy realizacja ich postanowień może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest też wymagane w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętych dokumentów.

W szczególnych przypadkach, opisanych w art. 48 ustawy oos, możliwe jest odstępianie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Informację o tym powinien podać do publicznej wiadomości organ opracowujący projekt dokumentu bez zbędnej zwłoki.

Pierwszym etapem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Organ opracowujący projekt dokumentu, w zależności od jego rodzaju, dokonuje uzgodnienia z:

- właściwym organem środowiskowym:
 - Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska lub
 - regionalnym dyrektorem ochrony środowiska;
- właściwym organem inspekcji sanitarnej:
 - Głównym Inspektorem Sanitarnym lub
 - państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym lub
 - państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym;
- właściwym dyrektorem urzędu morskiego w przypadku gdy planowana realizacja danego dokumentu dotyczy obszarów morskich.

Prognozę można określić jako odpowiednik raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, który jest przygotowywany w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Zakres prognozy szczegółowo reguluje ustawa oos, jednak musi ona zawierać następujące elementy:

- analizę projektu dokumentu pod kątem potencjalnych oddziaływań na środowisko;
- analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska;
- charakterystykę oddziaływań na środowisko;
- przedstawienie rozwiązań alternatywnych;
- prezentację rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących negatywne działania dla środowiska;
- ocenę możliwości wystąpienia oddziaływania transgranicznego;
- prezentację metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycję metod analizy skutków środowiskowych realizacji dokumentu;
- streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Kolejnym elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest opiniowanie przedstawionego projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Opinie przygotowują te same organy, które brały udział w uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.

Szczególne zasady opiniowania obowiązują w odniesieniu do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Wynikają one z ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Obowiązkowym komponentem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest udział społeczeństwa. Do publicznej wiadomości powinny zostać podane informacje dotyczące:

- przystąpienia do opracowywania projektu dokumentu i o jego przedmiocie;
- możliwości zapoznania się z projektem dokumentu, prognozą i dostępnymi na danym etapie stanowiskami innych organów oraz o miejscu, w którym są one wyłożone do wglądu;
- możliwości składania uwag i wniosków;
- sposobie i miejscu składania uwag i wniosków oraz o co najmniej 21-dniowym terminie ich składania;
- organu właściwego do rozpatrzenia uwag i wniosków;
- postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli jest prowadzone.

Szczególne zasady wnoszenia uwag i wniosków w postępowaniu z udziałem społeczeństwa obowiązują w odniesieniu do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Wynikają one z ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Przed przyjęciem dokumentu podmiot opracowujący jego projekt bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych. Powinny być w nim zawarte także informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- opinie właściwych organów;
- zgłoszone uwagi i wnioski społeczeństwa;
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Organ opracowujący projekt dokumentu jest zobowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko.

Projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000, a nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Są to: nadrzędny interes publiczny, brak rozwiązań alternatywnych, zapewnienie wykonania kompensacji.

Międzynarodowym instrumentem prawnym poświęconym ocenom oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na terytorium innego państwa jest Konwencja z Espoo (Konwencja o Ocenach Oddziaływania na Środowisko w Kontekście Transgranicznym sporządzona w Espoo 25 lutego 1991 r.). Został do niej podpisany Protokół Strategiczny (Protokół w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzony w Kijowie 21 maja 2003 r.), którego postanowienia stosuje się w odniesieniu do projektów dokumentów strategicznych czyli planów, programów, polityk. Dotyczy to również sytuacji, gdy skutki realizacji takiego dokumentu mogłyby ujawnić się na terytorium innego państwa.

Konwencja z Espoo i Protokół Strategiczny zostały stworzone w ramach Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ). Polska jest Stroną tych instrumentów prawnych. Na początku 2016 roku opublikowany został film promujący Protokół Strategiczny stworzony przez EKG ONZ w ramach europejskiego programu "Greening the Economies in the European Neighbourhood" (EaP GREEN). Zawiera on między innymi opis przebiegu procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym w kontekście transgranicznym, zalety stosowania zapisów Protokołu oraz jego potencjał jako narzędzia do wdrażania zielonej gospodarki.

Zachęcamy do obejrzenia filmu promującego Protokół Strategiczny, przygotowanego przez Komisję Europejską